

نخستین نمایش‌نامه‌ها در سبک و سیاق غربی

۱ بهمن ۱۳۹۹ ساعت ۰:۵۲

میرزا آقای تبریزی بود که نخستین نمایش‌نامه‌ها را در سبک و سیاق غربی و به زبان فارسی، در سال‌های ۱۲۸۷ و ۱۲۸۸ ق نوشت. سال‌ها چهره‌ی وی در هاله‌ای از ابهام و تاریکی قرار داشت و نمایش‌نامه‌هایی را که تحت عنوان «سه تیاتر» در سال ۱۳۴۰ ق در برلین چاپ شدند منسوب به شاهزاده میرزا ملکم‌خان ناظم‌الدوله می‌دانستند.

رواج نمایش‌نامه‌نویسی در ایران، در اصل به آن گروه از نمایش‌نامه‌نویسان باز می‌گردد که شیوه‌ی خود را از غرب وام گرفتند. اینان بی آنکه دست به کند و کاوی در آثار نمایشی سنتی ایرانی بزنند و از منظر نمایش‌نامه‌شناسی نمایش‌نامه‌های سنتی ایرانی را بررسی کنند، صرفاً با گرده‌برداری از نمونه‌های غربی دست به نگارش زدند. حتی در راه شناخت نمایش‌نامه‌نویسی غربیبه دلیل تنگنای زمانه به نظر می‌آید که غیرآکادمیک عمل کرده باشند. نخستین نمایش‌نامه‌هایی که با گرده‌برداری از ساختار نمایشی غرب نگاشته شدند و در داستان‌پردازی، شخصیت‌سازی و فضا و خلق‌و‌خو، نظر به فرهنگ ایرانی داشتند، به زبان ترکی آذربایجانی، توسط میرزا فتحعلی آخوندزاده (۱۲۲۸-۱۲۹۵ ق) تصنیف شد. اما این میرزا آقای تبریزی بود که نخستین نمایش‌نامه‌ها را در سبک و سیاق غربی و به زبان فارسی، در سال‌های ۱۲۸۷ و ۱۲۸۸ ق نوشت. سال‌ها چهره‌ی وی در هاله‌ای از ابهام و تاریکی قرار داشت و نمایش‌نامه‌هایی را که تحت عنوان «سه تیاتر» در سال ۱۳۴۰ ق در برلین چاپ شدند منسوب به شاهزاده میرزا ملکم‌خان ناظم‌الدوله می‌دانستند. اما بعدها مشخص شد، میرزا آقای تبریزی این نمایش‌نامه‌ها را نوشته است و با پیدا شدن رساله‌ای خطی به نام وی، نمایش‌نامه‌ی دیگری هم از او پیدا شد. آثار وی از زبانی ساده سود می‌برد و ضعف اساسی کارهایش از آنجا سرچشمه می‌گیرد که میرزا آقا اعتقادی به تحول انسان، پیشرفت و دگرگونی ندارد. در نتیجه، اشخاص بازی آثارش نیز هیچ‌گونه تحولی نمی‌یابند و از جایی به جایی نمی‌رسند. در عین حال، وی وسواسی بیمارگونه، تند و بی‌پرده به دیدن زشتی‌ها دارد.

منبع: سپانلو، نویسندگان پیشرو ایران، نشر نگاه، چاپ چهارم، ۱۳۷۱، ص ۵۸

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۴۸۱۶۵/نخستین-نمایش-نامه-سبک-ها-نمایش-نخستین-۴۸۱۶۵>